

KIESRAAD

BINNENHOF 19 - 'S-GRAVENHAGE - TEL. (070) 624881

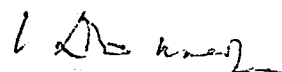
Aan

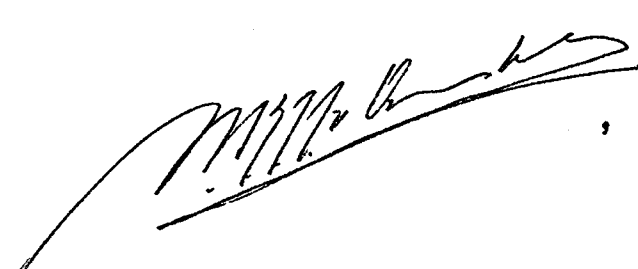
de Minister van Binnenlandse Zaken

Uw brief van 17 april 1972
nr. B72/711Oms kenmerk
2527
2660's-Gravenhage, 21 juni 1972
verzonden: 4 juli 1972Onderwerp Nummering
lijsten voor de Tweede
Kamerverkiezing

In antwoord op Uw schrijven d.d. 17 april 1972, nr. B72/711, heeft de Kiesraad de eer U hierbij aan te bieden een ontwerp van wet tot wijziging van de Kieswet strekkende tot wijziging van het nummeren van de lijsten van kandidaten met memorie van toelichting.

Namens de Kiesraad,

 , voorzitter

 , secretaris

Wijziging van de Kieswet strekkende
tot wijziging van het nummeren van
de lijsten van kandidaten

ONTWERP VAN WET

WIJ JULIANA, bij de gratie Gods, Koningin der
Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen,
saluut! doen te weten;

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het
wenselijk is in de Kieswet ten behoeve van het nummeren
van de lijsten der kandidaten een aantal wijzigingen aan
te brengen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en
met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goed-
gevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan
bij deze:

Artikel I

In de Kieswet worden de volgende wijzigingen aan-
gebracht:

1

- A. De tekst van artikel H 1 wordt genummerd: 1.
- B. Toegevoegd wordt een tweede lid, luidende:
2. Op de dag na de kandidaatstelling doet het
hoofdstembureau aan het centraal stembureau afschriften
van de ingeleverde lijsten toekomen.

2

Artikel H 11 vervalt.

3

- A. Artikel H 12 wordt genummerd: H 11.
- B. In het eerste lid wordt in plaats van "Binnen
vier dagen na de openbare kennisgeving van de voorzitter
van het centraal stembureau, dat van alle hoofdstem-
bureaus de opgaven betreffende de geldige lijsten van
kandidaten zijn ontvangen", gelezen: Vier dagen voor en
op de dag der kandidaatstelling.

4

De artikelen H 13 en H 14 wordt genummerd:
H 12 en H 13.

5

"Par. 3. Van het nummeren van de lijsten" wordt gelezen: Par. 3. Van de aanbeveling voor een voorkeurnummer.

6

Artikel H 17 wordt genummerd: H 14, terwijl in het eerste lid in plaats van "kunnen binnen de termijn, in artikel H 12 gesteld," wordt gelezen: kunnen vier dagen voor en op de dag der kandidaatstelling.

7

Artikel H 18 wordt genummerd: H 15.

8

Na artikel H 15 (oud: H 18) wordt ingevoegd: Par. 4. Van het nummeren van de lijsten.

9

Artikel H 15 wordt genummerd: H 16, terwijl het artikel als volgt wordt gelezen:

Op de tweede dag na de kandidaatstelling nummert het centraal stembureau in een voor de kiezers toegankelijke zitting de lijsten.

10

De artikelen H 16, H 19, H 20 en H 21 worden genummerd onderscheidenlijk: H 17, H 18, H 19 en H 20.

11

Na artikel H 20 (oud: H 21) wordt een nieuw artikel H 21 ingevoegd, luidende:

Artikel H 21. 1. Onmiddellijk nadat de nummering heeft plaatsgevonden, maakt de voorzitter van het centraal stembureau openbaar, welk nummer aan de onderscheidene lijsten is toegekend.

2. Indien het betreft de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer of van de provinciale staten, geschiedt de kennisgeving in de Nederlandse Staatscourant

12

Na artikel H 21 (nieuw) wordt ingevoegd een nieuw artikel H 22, luidende:

Artikel H 22. 1. De aan een lijstengroep of aan een stel gelijklopende lijsten toegekende nummers blijve gehandhaafd, indien uit de in artikel H 10, eerste lid eerste volzin, bedoelde mededeling van de voorzitter van het hoofdstembureau blijkt, dat een of meer daartoe behorende lijsten ongeldig zijn verklaard.

2. Indien uit de in het eerste lid bedoelde mededeling blijkt, dat een of meer lijstengroepen of . stellen gelijklopende lijsten, of een of meer op zich zelf staande lijsten ongeldig zijn verklaard, heeft deze ongeldigverklaring geen gevolg ten aanzien van de aan de overige lijstengroepen, stellen gelijklopende lijsten en op zich zelf staande lijsten toegekende nummers.

13

Artikel H 22 wordt genummerd: H 23, terwijl het eerste lid wordt gelezen:

Nadat van alle hoofdstembureaus de in artikel H 10, eerste lid, eerste volzin, bedoelde mededeling is ontvangen, maakt de voorzitter van het centraal stembureau met inachtneming van het bepaalde in artikel H 22, de lijsten onvervuld openbaar.

14

"Par. 5. Slotbepaling" wordt genummerd: Par. 6.

15

- A. Artikel H 23 wordt genummerd: H 24.
- B. In het eerste lid wordt in plaats van "H 15" gelezen: H 16.
- C. In het tweede lid wordt in plaats van "H 15" gelezen: H 16.

Artikel II

Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven,

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Wijziging van de Kieswet strekkende
tot wijziging van het nummeren van
de lijsten van kandidaten

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

Bij de behandeling van de begroting van het departement van Binnenlandse Zaken voor het dienstjaar 1972 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd er vanuit de Kamer op gewezen, dat de nummering van de lijsten der kandidaten voor de Tweede Kamerverkiezingen door de daarmee samenhangende lotingen zeer laat plaats vindt. Het gevolg daarvan is, dat voor sommige partijen tijdverlies ontstaat, waardoor onder meer technische moeilijkheden bij drukkers van aanplakbiljetten optreden.

De nummering van de kandidatenlijsten is geregeld in de artikelen H 19 tot en met H 21 der Kieswet. Zij geschiedt door het centraal stembureau na ontvangst van de geldig verklaarde kandidatenlijsten.

Eerst worden dan genummerd de voor een voorkeurnummer aanbevolen lijsten, waarbij, indien het aantal handtekeningen onder een verklaring voor een voorkeurnummer gelijk is, het lot over het voorkeurnummer beslist. Vervolgens worden genummerd de overige lijstengroepen en stellen gelijklopende lijsten, in de volgorde door het lot aangewezen. Tenslotte worden ten aanzien van iedere kieskring aan de op zich zelf staande lijsten eveneens bij loting toegekend de in die kieskring nog niet aan andere lijsten toegekende nummer

Om nu te komen tot een systeem, waarbij de lijstnummers eerder kunnen worden toegekend, is in de Tweede Kamer voorgesteld de lijsten van de zittende groeperingen te nummeren volgens het totaal aantal stemmen, dat bij de laatstgehouden verkiezing op de kandidaten van de onderscheidene politieke groeperingen is uitgebracht. Dit stelsel werd tevens aanbevolen voor de lijsten van groeperingen, die bij de laatstgehouden verkiezing voor het lichaam niet de kiesdeler hebben behaald. Voor de lijsten van groeperingen, die voor de eerste maal aan de verkiezingen deelnemen, werd voorgesteld op het daartoe in de wet aangegeven tijdstip een loting te houden.

Naar aanleiding hiervan heeft de ondergetekende de Kiesraad verzocht een zodanig systeem te ontwikkelen dat aan alle partijen, die aan de verkiezing deelnemen, ongeacht of dit al dan niet voor het eerst geschiedt, op een zelfde, zo vroegtijdig mogelijk tijdstip een nummer kan worden toegewezen.

De Kiesraad heeft aan de ondergetekende medegedeeld, dat de in de Tweede Kamer gedane suggestie - daargelaten, dat zij geen oplossing biedt voor de politieke partijen, welke aan de vorige verkiezing niet hebben deelgenomen - niet voorziet in de situatie dat sinds de vorige verkiezing zich ten aanzien van een politieke partij een of meer afscheidingen hebben voorgedaan, dan wel een of meer voor een bepaalde partij in de Kamer gekozen leden niet langer als zodanig wensen op te treden, hetgeen dan bij de volgende verkiezing allicht tot het optreden van een eigen nieuwe politieke groepering naast de bij de vorige verkiezing opgetreden partij zal leiden. Verder is te denken aan het geval, dat sinds de vorige verkiezing partijen zich hebben verenigd. Doch voor dit geval zou, indien althans de fusie niet met afscheiding en dienvolgens de vorming van nieuwe groeperingen is gepaard gegaan, optelling van de op de verenigde partijen uitgebrachte stemmen geredelijk de oplossing kunnen zijn.

Maar voor het eerste geval zou handhaving zonder meer van het stemmenaantal van de politieke partij, van wie afscheidingen hebben plaats gehad, bepaald onbevredigend zijn. Een maatstaf, waarnaar de aan die partij bij de vorige verkiezing toegevallen stemmen zouden kunnen worden verdeeld over haar en andere partijen, welke als uit haar voortgekomen zijn te beschouwen, zou in dit geval moeilijk te vinden zijn. Verdeling van het stemmenaantal naar rato van het aantal leden, hetwelk in de Kamer onderscheidenlijk voor de politieke partij en voor de als uit haar voortgekomen te beschouwen partijen (fracties) zitting hebben, lijkt vrij willekeurig. Bovendien wordt aldus niet voorzien in afscheidingen, welke eerst ter gelegenheid van de nieuwe verkiezing optreden.

De Kiesraad, welke de in de Tweede Kamer aangevoerde bezwaren tegen de tegenwoordige situatie begrijpt, meent, dat daaraan zoveel mogelijk tegemoet gekomen zou kunnen worden door een vervroeging van het tijdstip van de nummering. Voor het tegenwoordige is de regeling aldus, dat de Kiesraad eerst tot nummering overgaat vier dagen, nadat hij van de hoofdstembureaus bericht heeft ontvangen, welke geldige lijsten zijn ingeleverd (artikel H 12, junctis de artikelen H 11 en H 10 der Kieswet). Deze inzending door de hoofdstembureaus kan dus eerst geschieden, nadat is gebleken, dat geen beroep is ingesteld of, ingeval van beroep, het besluit van gedeputeerde staten is ontvangen.

De Kiesraad heeft nu voorgesteld de Kieswet in dier voege te wijzigen, dat de hoofdstembureaus op de dag na de kandidaatstelling afschriften van de ingeleverde kandidatenlijsten aan het centraal stembureau (de Kiesraad) zenden, en in aansluiting daaraan het centraal stembureau onverwijld tot nummering overgaat. Weliswaar bestaat dan - in verband met een mogelijk beroep - de kans, dat na ontvangst van de geldig verklaarde lijsten door het centraal stembureau nummering

blijkt te zijn geschied van een lijst, welke in beroep gebleken is ongeldig te zijn. Maar dit bezwaar kan worden ondervangen door de bepaling, dat deze ongeldigverklaring geen invloed heeft op de reeds aan de overige lijsten toegekende nummers.

Op deze wijze wordt een versnelling van de nummering met twaalf dagen bereikt.

Uiteraard zal het hierbij tevens nodig zijn, dat de indiening voor de verklaring voor een voorkeurnummer eerder geschiedt dan thans in artikel H 17 wordt aangegeven, n.l. binnen vier dagen voor en op de dag der kandidaatstelling. En hetzelfde zal moeten gelden voor de verklaring voor het verbinden van lijsten tot een lijstengroep (artikel H 12).

Tenslotte beveelt de Kiesraad dit stelsel zowel voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, als voor de provinciale staten en de gemeenteraden aan.

De ondergetekende kan zich met het voorstel van de Kiesraad verenigen en stelt voor de Kieswet op het punt der nummering dienovereenkomstig te wijzigen.

ARTIKELLEN

1 onder B

Zoals in het algemeen gedeelte dezer memorie reeds werd opgemerkt, zal met de inzending van de afschriften van de ingediende kandidatenlijsten door de hoofdstembureaus op de dag na de kandidaatstelling, een versnelling van de nummering met twaalf dagen worden bereikt.

2

Artikel H 11 van de huidige wet bepaalt, dat, nadat ingevolge artikel H 10 van alle hoofdstembureaus de mededeling is ontvangen, welke geldige lijsten van kandidaten zijn ingeleverd, de voorzitter van het centraal stembureau deze ontvangst ter openbare kennis brengt.

Bij deze publikatie wordt dan tevens de termijn geopend waarbinnen bij het centraal stembureau de verklaringen voor het verbinden der lijsten (oud artikel H 1 en voor het voorkeurnummer (oud artikel H 17) kunnen worden ingeleverd.

Beide laatstbedoelde handelingen worden in het onderhavige wetsvoorstel niet meer afhankelijk gesteld van de ontvangst van de geldigverklaarde lijsten door het centraal stembureau, doch van de ontvangst in afschrift van de ingeleverde lijsten. Van een publikatie van de geldige lijsten kan dus eerst in een later stadium sprake zijn; zie artikel H 23 (nieuw, punt 13 van artikel I van het ontwerp).

Voorgesteld wordt mitsdien artikel H 11 te doen vervallen.

3, 5, 6 en 7

In de vigerende wet zijn de artikelen H 17 en H 18 welke betrekking hebben op de aanbeveling voor een voorkeurnummer, gerangschikt onder paragraaf 3. "Van het nummeren van de lijsten".

Voorgesteld wordt deze artikelen in een nieuw in te voegen paragraaf 3 "Van de aanbeveling voor een voorkeurnummer" onder te brengen.

De termijn voor het inleveren van de verklaring voor het voorkeurnummer is, evenals die voor de inlevering van de verklaring voor het verbinden van de lijsten, bepaald op vier dagen voor en op de dag der kandidaatstelling. Het behoeft naar het oordeel van de ondergetekende geen bezwaar te zijn, dat aldus - ter bespoediging - een voorkeurnummering ten aanzien van, en een verbinding van lijsten wordt mogelijk gemaakt nog vóór die lijsten zijn ingediend.

4 en 10

In verband met het vervallen van artikel H 11 is een vernummering van de daarop volgende artikelen van Hoofdstuk H noodzakelijk geworden.

8 en 9

In verband met de invoeging van een nieuwe paragraaf 3 moet de tegenwoordige paragraaf 3 "Van het nummeren van de lijsten" worden vernummerd tot paragraaf 4, terwijl het bestaande artikel H 15 wordt genummerd: H 16.

In verband met de voor het centraal stembureau aan de nummering verbonden voorbereidende werkzaamheden wordt voorgesteld de nummering op de tweede dag na de kandidaatstelling te doen geschieden. Een nummering onmiddellijk na de ontvangst der afschriften van de kandidatenlijsten is voor het centraal stembureau technisch niet mogelijk.

12

Zoals in het algemeen gedeelte dezer memorie is opgemerkt, is het niet ondenkbaar dat - in verband met een mogelijk beroep - de nummering geschiedt van een lijst of lijsten, welke in beroep ongeldig blijken te zijn. Aangezien de politieke groeperingen van de hen reeds toegekende nummers zeker moeten kunnen zijn, is in artikel H 22 bepaald, dat een ongeldigverklaring van een tot een lijstengroep of tot een stel gelijklopende lijsten behorende lijsten, c.q. van een of meer lijstengroepen, stellen gelijklopende lijsten of op zich zelf staande lijsten, geen gevolg zal hebben ten aanzien van de aan de overige lijsten toegekende nummers.